

Position paper Effecten van de coronacrisis op de energietransitie

De coronacrisis heeft een serieuze impact op de energietransitie. Dat merken we nu op de korte termijn, maar er zijn ook zorgen over de realisatie van de klimaatdoelen voor 2030. De belangrijkste oorzaken zijn vraaguitval, stagnatie van projecten en extra onzekerheid voor investeringen. De NVDE pleit voor maatregelen die fungeren als trampoline, in plaats van een vangnet: beter is het om een euro te gebruiken om klanten te verleiden om te investeren, dan om een euro te vergoeden als de klant wegloupt. De uitvoering van het Klimaatakkoord vormt hiervoor de basis. Dit biedt een grote kans voor economie en werkgelegenheid.

Inleiding

We zien een duidelijke impact van de coronacrisis op de energietransitie. Hoewel er nu een

Zorg over klimaatdoelen
vanwege corona

duurzame
energiesector
verwacht negatief
effect van corona op
klimaatdoelen:

Gebaseerd op inventarisatie door NVDE en aangesloten branches onder 140 bedrijven in de duurzame energie- en mobiliteitssector, 23 april 2020

tijdelijke vermindering is van de CO₂-uitstoot, zijn er flinke zorgen dat de coronacrisis de Nederlandse klimaatdoelstellingen voor 2030 in gevaar brengt. Structurele verduurzaming vraagt investeringen. Die lopen nu vertraging op. Bijna de helft van de bedrijven in de duurzame energiesector verwacht daarom een groot tot zeer groot negatief effect op het halen van de doelen voor klimaat en duurzame energie, zoals benoemd in het Klimaatakkoord.

Deelvraag 1: Welke impact hebben de coronamaatregelen op het rendement van investeringen in duurzame technieken?

De coronamaatregelen leiden tot vraaguitval. Dat betekent dat er minder omzet gemaakt wordt en dat investeringen minder renderen. Bovendien is de prijs van olie en gas ingestort. Dat bemoeilijkt de concurrentiepositie van duurzame energie.

Bijna een kwart van de bedrijven verwacht in het tweede kwartaal dit jaar een omzetzaling van minimaal 20 procent door de coronamaatregelen. Zes procent van de bedrijven ziet de omzet zelfs bijna helemaal wegvallen. Kleinere bedrijven (minder dan 50 fte) melden vaker verwachtingen van fors omzetverlies (meer dan 40 procent) dan grotere.

De helft van de bedrijven zegt dat er geen nieuwe projecten meer worden opgestart. Andere belangrijke oorzaken zijn het wegvallen van de vraag (45 procent respondenten), het stilvallen van lopende projecten vanwege veiligheid (30 procent) en/of financiële redenen (31 procent) en problemen met participatie door het verbod op bijeenkomsten (32 procent). Een kwart van de bedrijven/organisaties heeft minder omzet omdat het lastig is om op locatie te werken (bijvoorbeeld achter de voordeur). Een kwart noemt problemen met het aantrekken van nieuwe investeringen. Schaarste aan materialen (bijvoorbeeld uit China) wordt door 20 procent van de bedrijven genoemd.

Deelvraag 2: Welke gevolgen hebben de coronamaatregelen op werk en inkomen?

De beelden zijn wisselend. Een deel van de bedrijven geeft aan nog steeds voldoende werk te hebben. Een ander deel geeft aan voor het huidige personeel geen problemen te hebben, maar geen nieuwe mensen aan te nemen. Tijdelijke contracten of de flexibele schil worden teruggebracht. Bijna 40% van de bedrijven geeft aan gebruik te maken van de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid.

Om verlies van werkgelegenheid te voorkomen en kansen voor de energietransitie te verzilveren doen wij twee suggesties:

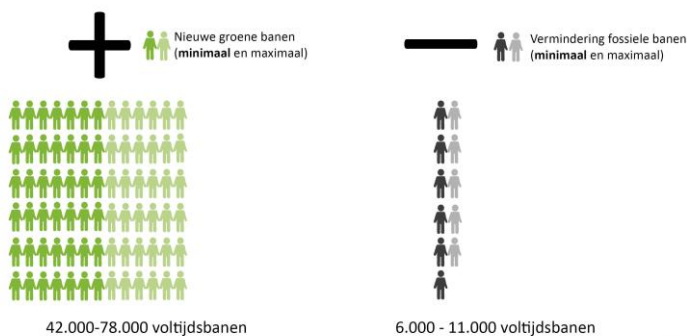
- Neem in de overbruggingsregelingen op dat bij langdurige vraaguitval werknemers zich laten omscholen. De technische sector leent zich hier uitstekend voor. Breng deze kansen in kaart door middel van specifieke sectorplannen met oog op de energietransitie.
- Een regionale aanpak is nodig om dit in goede banen te leiden, die zorgt voor een match tussen arbeidsmarkt, scholing en de uitvoering van de klimaatambities in die regio.

Deelvraag 3: Hoe beoordeelt u de inzet van klimaatmaatregelen tijdens en na de corona-crisis?

De inzet van minister Wiebes in Europees verband op een groen herstel wordt door de NVDE zeer gewaardeerd. Uitvoering van het Klimaatakkoord biedt de beste kans op dit groene herstel. Het is goed om hier volop mee door te gaan. Het Klimaatakkoord leidt tot bijna 100 miljard euro aan investeringen, die samen voor veel werkgelegenheid zorgen, zoals ook blijkt uit een onderzoek van TNO in opdracht van NVDE.

Klimaatakkoord kan ruim 70.000 banen creëren

Werkgelegenheid in 2030 tov 2019

bron: TNO rapport 'Verkenning werkgelegenheidseffecten van klimaatmaatregelen' maart 2019. Visualisatie NVDE

De verlenging van de realisatietermijn van SDE+-projecten biedt goede steun voor de sector. Nu duidelijk is dat de coronacrisis zulke grote gevolgen heeft, is meer van dit type maatregelen nodig. Uitgangspunt van de NVDE is dat economische steun bij voorkeur gebruikt moet worden om bedrijven in onze sector aan het werk te houden met de energietransitie – en zo het beroep op het algemene economische en sociale 'vangnet' zoveel mogelijk te beperken. Het algemene noodpakket werkt goed voor bedrijven die bancair gefinancierd worden en reeds enige tijd actief zijn. Het is niet goed toegespitst op start- en scale-ups, die veelal niet bancair gefinancierd zijn. De NVDE waardeert de inzet op dit vlak via de 100 miljoen euro die beschikbaar is gesteld via de regionale ontwikkelingsmaatschappijen en via de 100 miljoen via Invest-NL op te vangen. Een overbruggingslening is hiertoe een goed instrument. De bedragen zullen echter onvoldoende zijn voor de start- en scale-upsector, verwachten wij. Het is daarom belangrijk om vlot in te zetten op een tweede tranche.

Deelvraag 4: Wat adviseert u aan het kabinet en de Tweede Kamer omtrent dit onderwerp?

Korte termijn

Dit zijn mogelijkheden om op de korte termijn bedrijven aan het werk te houden, vakmensen in de sector vast te houden en de CO₂-uitstoot blijvend terug te dringen:

- *Gebouwde omgeving*: versimpeling van de isolatiesubsidie (tijdelijk schrappen van de verplichting om minimaal twee maatregelen te nemen; een snelle-beslissers-bonus voor klanten die voor de zomer een offerte tekenen).
- *Elektriciteit*: Investerings- en vergunningen voor netverzwaring; ontwikkeling routekaart elektrificatie industrie; taskforce om projecten naar voren te halen, inclusief ruimtelijke procedures
- *Mobiliteit*: temperen verhoging bijtelling emissieloze auto's; financiële stimulans laadinfrastructuur
- *Algemeen*: vlotte projectvergunningen; regeling 'Willekeurige afschrijving' voor transitieprojecten; maatwerk voor jonge, vernieuwende bedrijven.

Langere termijn

Het waarmaken van het Klimaatakkoord is het best denkbare groene herstel van Nederland, volgens de NVDE. Daar zullen wel extra maatregelen voor nodig zijn. Dat was ook voor de coronacrisis al zo en dat geldt nu nog sterker. Dit geeft de beste garantie voor groene groei, met vele banen en kansen voor bijvoorbeeld comfortabele huizen en innovatieve bedrijven.

De NVDE rekent erop dat de overheid bereid is om extra maatregelen te nemen om de doelen uit het Klimaatakkoord te halen, net als alle partijen die het hebben ondertekend. De omvang van de nieuwe uitdaging is flink, maar samen haalbaar.

In onze [inventarisatie](#) van april treft u meer achtergrondinformatie over de impact en de voorgestelde maatregelen van de NVDE.